

”Köyhäkin on vauras” Joulun paradoksien sanoittaja Carl Mauritz Lilliehöök (1691–1760)

Vanhaan ruotsalaiseen aatelissukuun kuulunut **Carl Mauritz Lilliehöök** oli muutaman vuoden Ruotsin laivastossa palvelanut sotilas, joka sotilasuransa jälkeen 1720-luvun loppupuolella asettui viljelemään Keski-Ruotsissa sijaitsevaa Frä Kentrop-nimistä sukukartanoaan.

Lilliehöök oli yhteyksissä sekä Tukholman että Uppsalan herrnhutilaispiireihin, jonka seurauksena kolme hänen jouluvirttään päätyi herrnhutilaisten laulukokoelmiin. Kaksi niistä on säilynyt nykyiseen Siionin virsien laitokseen, mutta molemmat niistä ovat jakautuneet kahteen osaan.

Nykyisten Siionin virsien 186 ja 188 pohjana ollut virsi on **Elias Laguksen** Siionin virsien suomennoksessa. Siionin virsien 189 ja 190 taustalla oleva virsi on julkaistu ruotsiksi Sions nya sånger -kokoelmassa (1778). Suomessa se löysi tiensä Halullisten sielujen hengellisten laulujen lisäosaan.

INKARNAATION IHMEEN ÄÄRELLÄ

Kristillisessä teologiassa on usein opetettu, että suurin ihme on Jumalan tuleminen ihmiseksi. Sairaiden parantamiset ja muut vastaavat eivät ole Jumalalle oikeastaan edes ihmeitä. Näinhän Jumalan kuuluukin toimia. Mutta Jumalan tuleminen ihmiseksi, äärettömän ja ikuisen ahautuminen äärelliseen ja ajalliseen muotoon, on todellinen ihme. Se on joulun ihme, inkarnaation paradoksi.

Hän ei selitä joulun paradoksia auki, vaan syvästi ihmettelee ja ylistää.

Tämä paradoksi puhuttaa Lilliehöökkiä. Suurin osa Lilliehöökkin jouluvirsissään käsittelemistä asioista tiivistyy näihin kahteen teemaan, 1) inkarnaation paradoksin ihmettelyyn ja 2) sen vaikutusten ihmettelyyn.

Inkarnaation paradoksin ihmettely on keskeinen teema Siionin virressä 188, erityisesti sen kolmessa ensimmäisessä säkeistössä. Näissä Lilliehöök vaikuttavalla tavalla saattaa veisaajan ihmettelemään, miten kaikkien vaatettaja voi olla kapaloituna, kaiken ruuan lahjoittaja voi olla äitinsä imetyksestä riippuvainen tai kaikkien sanojen alkulähde voi olla sanoja vailla oleva lapsi. Monilla näillä kielikuvilla Lilliehöök saattaa ajattelemaan, että siinä todella on jotakin erityisellä tavalla ihmeellistä, että Jumala tulee ihmiseksi.

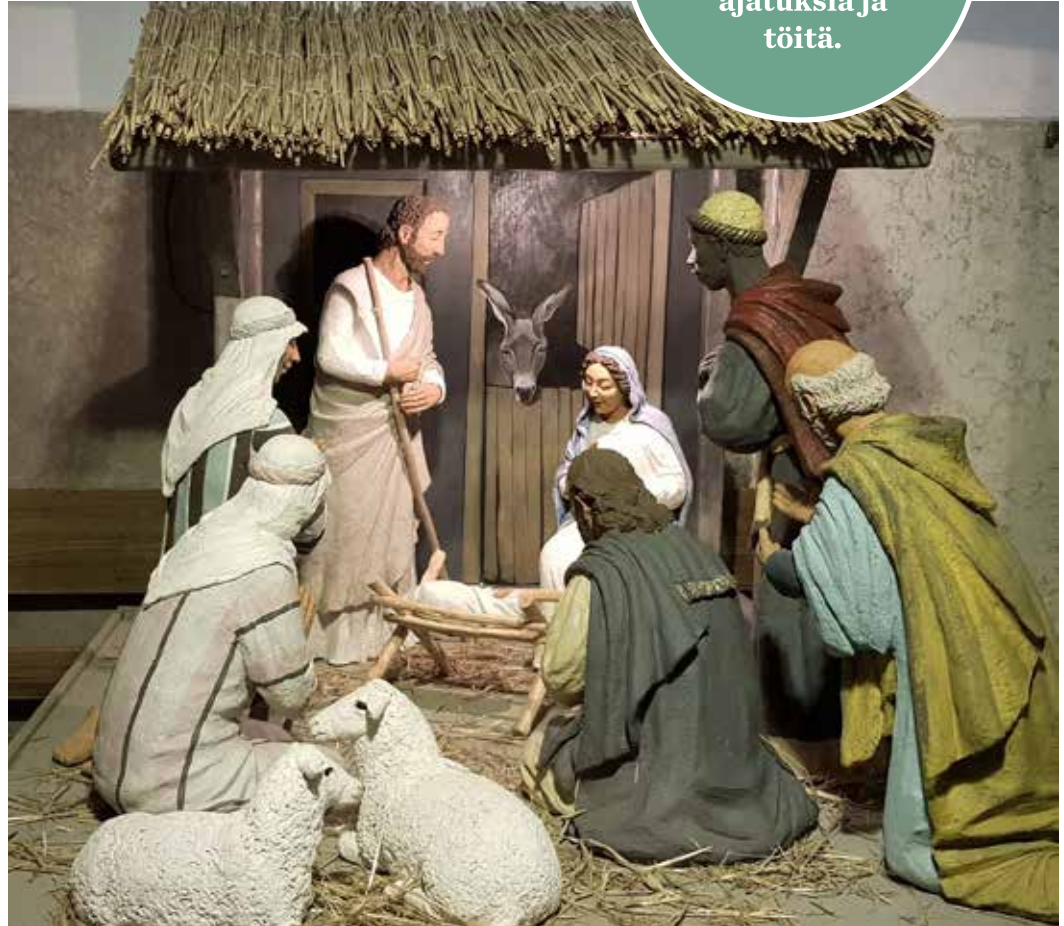
Lilliehöök ei jää virsissään ihmettelemään vain tätä. Lisäksi hän ihmettelee niitä suurenmoisia vaikutuksia, mitä rajallinen ihminen saa Kuolemattoman astuessa kuolevaisuuteen. Nämä inkarnaation seurauksetkin ovat suurta paradoksia.

Jumalan pelastavat teot aiheuttavat salatulla tavalla jotakin sellaista, mikä arkijärkemme mukaan ei ole mahdollista. Arkijärkemme mukaan kuollut ei herää, köyhä ei ole vauras, toivottomalla ei ole toivoa, kuuro ei kuule, sokea ei näe eikä kahlevangilla ole vapautta. (ks. Siionin virsi 183:3) Kaikki nämä asettuvat kuitenkin joulun paradoksin äärellä uuteen valoon.

Lilliehöökkin ihmettely inkarnaation paradoksin äärellä on omalaatuista. Hän ei selitä paradoksia auki, vaan syvästi ihmettelee ja ylistää. Lilliehöökkin virret ovat täynnä joulun ihmeen ylistystä. Hän ponnistaa klassisesta kristillisestä joulun teologiasta, jonka kirkkoisä Athanasios muotoili näin: Jumala tuli ihmiseksi, että ihminen voi tulla Jumalaksi. Lilliehöök ponnistaa tästä perustasta tunnelmiin, jotka elähdyttävät raikkaalla tavalla vielä yli 250 vuotta virsien kirjoittamisen jälkeen.

Palstalla
tutkaillaan
edesmenneitten
virsirunoilijoiden
ajatuksia ja
töitä.

RAUMAN SEURAKUNTA/KANERVA KUISMA

Rauman Pyhän Ristin kirkon jouluseimi on taiteilija Kerttu Horilan tekemä.

Lilliehöökkin joulun ihmettä ylistävä sanoma tiivistyy Siionin virren 186 neljännessä säkeistössä, joka ensimmäisessä suomenkielisessä asussaan kuuluu:

*Ihmisenä olla on siis autuus suuri;
Kosk' Jumal' ryhtyi ihmisyyteen juuri.
Nyt kukin meist', kuin lapsi ilosuulla
Saa kerskat': Jumal' isänä on mulla.*
(Laguksen Siionin virret 48: 3–4)

Kalle Hiltunen

Kirjoituksessa on käytetty Siionin virsien eri laitosten sekä *Halullisten sielujen hengellisten laulujen* lisäksi **Jaakko Haavion** ja **Väinö Maunumaan** kirjaa *Tutustumme Siionin virsiin* (Herättäjä-Yhdistys, 1993) sekä **Tauno Väinölän** teosta *Soi, virteni, kiitosta Herran* (Kirjapaja ja Herättäjä-Yhdistys, 2009).